

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“
СЕЛО РАКЕВО, ОБЩИНА КРИВОДОЛ, ОБЛАСТ ВРАЦА
e-mail: info-602086@edu.mon.bg, тел.: 0877117268

Утвърдил:
Директор: Илиана Георгиева
Заповед:№ РД-05-46/ 28.09.2026 г.

П Л А Н

за кариерно ориентиране на учениците
2026/2027 учебна година

I. ЦЕЛ, ПОДХОДИ И ПРИНЦИПИ НА КАРИЕРНОТО ОРИЕНТИРАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Кариерното ориентиране на учениците има за цел да осигури научно-обоснована последователност, възрастова и образователна спецификация на подходите, съдържанието, методите, формите и инструментите за работа по кариерно ориентиране с учениците.

Реализирането на кариерното ориентиране включва следните подходи:

- Анализ и проучване на потребностите в областта на кариерното ориентиране на ученици и млади хора.
- Личностно-ориентиран подход: съобразно с възрастови и специфични особености на учениците и целят подпомагане на информирани самостоятелни избор и инициативи при вземане на образователни и кариерни решения.
- Проактивен подход: кариерното ориентиране обединява усилията на широк кръг заинтересовани лица, институции и организации и се залага на тяхното устойчиво участие и подкрепа.
- Взаимодействие личност – среда: кариерното ориентиране има за цел да подкрепи младите хора да вземат отговорни решения, съгласувани с различни значими социални фактори (семейството, заобикалящата среда и други).
- Органичност и синергия: кариерното ориентиране свързва и взаимно допълва създадените на национално ниво добри практики и опит, принципи, организационни структури, методики и съдържание в сферата на кариерното ориентиране в училище и ги подрежда в ясна, съгласувана и логична структура.

Планът за кариерно ориентиране е изграден в съответствие със следните принципи:

- Систематичност – последователно и цялостно се обхващат равнищата на кариерно израстване на учениците.
- Вариативност – съобразяване потребностите на учениците с вида подготовка и с автономната училищна институция – залагат се варианти за избор и/или договаряне.
- Вътрешна съгласуваност и свързаност – съдържателна, методическа, организационна, времева, субектна – чрез систематизираните таблици и инструменти.
- Надграждане и натрупване – чрез устойчивото приложение на дейностите по кариерно ориентиране като процес, съпътстващ учениците през всички етапи на средното

образование; по отношение на училищната институция, същото натрупване се реализира чрез годишен календар на инициативи по кариерно ориентиране.

- Доброволност и изборност – водещ принцип в този тип услуги с принципът на доброволно участие и на възможност за избор на дейностите, в които се участва.
- Адаптивност – набор от указания и инструменти за конкретно адаптиране на отделни практики и съдържания към специфични потребности и ситуации.
- Мрежовидност – обхваща взаимодействието и сътрудничеството между различни специалисти.
- Цялостност – изисква взаимното допълване на различните методи и форми на подкрепа – самостоятелна работа, групови задачи и обсъждания, индивидуално консултиране; разнообразие от извънкласни и извънучилищни дейности, които подпомагат прехода от училище към трудова реализация.
- Компетентностна ориентация – съдържанието на програмата е насочено към изграждане на съвкупност от компетентности, опит, нагласи, кариерни умения, които отговарят на изискванията на съвременното общество.

Основните форми и начини за реализация на кариерното ориентиране включват:

- часа на класа;
- извънкласни и училищни дейности;
- консултации и дейности по интереси в условия на целодневна организация на обучение;
- мотивиране на родителската общност – консултации с родители;
- работа по проекти и др.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА КАРИЕРНОТО ОРИЕНТИРАНЕ ПО ЕТАПИ

1. НАЧАЛЕН ЕТАП

Учениците се запознават с различни професии, разбират смисъла от това да се трудиш, създават най-ранните си мечти за това с какво искат да се занимават в бъдеще.

В начален етап дейностите по кариерно ориентиране са насочени към запознаване на учениците със света на труда и различни професии; възпитание в уважение към труда; подкрепа за развитие на личностни и социални умения, за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация.

Най-ефективните методи са игри, викторини, състезания, комбинации с беседи, демонстрации, творчески занимания. Много привлекателни за децата са посещенията на различни работни места и гостуванията на кариерни консултанти в училище.

1.1. Специфични потребности от кариерно ориентиране на учениците в начален етап:

- Разбиране на мястото на работата в човешкия живот, на необходимостта от труда и на ползата от различните професии;
- Формиране на умения за учене, за ефективно взаимодействие с околните и за организиране на времето.

1.2. Цели на кариерното ориентиране в начален етап:

- Запознаване на учениците с широк кръг професии;
- Възпитание в уважение към труда и всички работещи хора;
- Подкрепа за развитие на личностни и социални умения, свързани с първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация.

1.3. Задачи:

- Създаване на основни познания за характеристиките на често срещани професии;
- Насърчаване на естествената любознателност и опознаването на различни професии и на мечтите за бъдеща реализация;
- Създаване на възможности за изява на всеки ученик в училище; окуражаване на успехите и талантите;
- Установяване на възможни пречки за успешната социална интеграция, включително трудности в ученето, които могат да доведат до отпадане от училище.

1.4. Очаквани резултати:

- Придобити знания за различни видове труд и професии, за основните им характеристики и отговорности, за знанията и уменията за тяхното упражняване;
- Разбиране на връзката учене – умения – успех;
- Изявени първи професионални интереси и мечти;
- Изградено уважение към труда и професиите.

1.5. Форми и средства за осъществяване на връзка с пазара на труда

- Гостуване на родители и кариерни консултанти в училище и представяне на професиите им пред учениците;
- Професиографски екскурзии – посещения на работни места в местни фирми, полиция, пожарна, библиотеки, музеи, културни институции, общини, медии и др.;
- Проектно базирани задачи и конкурси: проучвания и подготовка на снимки, постери, колажи, лексикони и др. форми на представяне на професии от ученици;
- Популяризиране на ученически проекти и резултати от конкурси, състезания, викторини, проучвания и др.;
- Създаване на ученическо портфолио и др.

Заключително събитие в края на начален етап – Ден на професиите:

Примерни дейности:

- Гостуване в училище на кариерни консултанти / родители, които да разкажат за своята работа.

- **1.6. ТЕМИ ПО КЛАСОВЕ**

  Теми по кариерно ориентиране за I клас:

  Препоръчителни теми:

- · Кой какво работи?
- · Познай професията
- · Моят ден с различни професии
- · Когато порасна, искам да бъда...

  Допълнителни теми:

- · Кой ни помага в ежедневието?
- · Професиите около нас

  Теми по кариерно ориентиране за II клас:

  Препоръчителни теми:

- · Професията, която харесвам

- · Какво правят хората на работа?
- · Познай професията по инструментите
- · Моята мечтана професия

Допълнителни теми:

- · Кой работи в нашето училище?
- · Професиите, които помагат на другите

Теми по кариерно ориентиране за III клас:

Препоръчителни теми:

- · Пътешествие в света на професиите
- · Как се става професионалист?
- · Професията по следите на труда
- · Инструменти и професии

Допълнителни теми:

- · Моите интереси и бъдещата ми професия
- · Кои професии са важни за нашата общност?

Теми по кариерно ориентиране за IV клас:

Препоръчителни теми:

- · Професиите на хората около нас
- · Моята професия в бъдещето
- · Какви умения са нужни за различните професии?
- · Един ден в професията на...

Допълнителни теми:

- · Нови професии в съвременния свят
- · Мечти, интереси и професионален избор

2. ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

Задълбочаване на знанията за различни професии, нарастващ стремеж към себепознание и търсене на съответствие между индивидуални интереси, способности и нагласи с характеристиките на различни професии, подготовка на седмокласниците за преход към гимназиален етап и избор на образователна/професионална пътека.

Акцент в работата по кариерно ориентиране в прогимназиален етап е създаване на адекватна самооценка, разширяване на познанията за професиите, информиране за възможностите и подпомагане на образователния избор чрез обективна съпоставка между желания и ресурси; създаване на умения за ефективно междуличностно взаимодействие, организация на времето и др. Използват се сюжетно-ролеви игри, обсъждане на казуси и филми, групови задачи за развитие на социални умения. Самопознанието се развива чрез интерактивни упражнения, въпросници за самооценка, упражнения за самонаблюдение и обратна връзка. В процеса на индивидуално консултиране се работи за установяване на интереси, умения, цели, възможности и ресурси; създаване на положителна самооценка и вдъхване на увереност; формулиране на цели и изграждане на личен план за образователно и кариерно развитие. Организират се извънкласни дейности като посещения на работни места, дни на отворени врати в училища и образователни форуми и др.

2.1. Специфични потребности от кариерно ориентиране на учениците в прогимназиален етап:

- Разбиране на необходимостта от учене за постигане на житейски успех и пълноценна професионална реализация;
- Осъзнаване на собствените силни страни и области за развитие;
- Развитие на социални умения и личностни качества;
- Апробиране на модели и стратегии за вземане на решения.

2.2. Цели на кариерното ориентиране в прогимназиален етап:

- Да осигури възможности на учениците за опознаване на професиите;
- Да улесни процеса на себеопознаване (силни страни, интереси, потребности);
- Да подпомогне информирания и осъзнат образователен избор след VII клас.

2.3. Задачи на кариерното ориентиране:

- Обогатяване и задълбочаване на познанията за различни професии;
- Запознаване с възможностите за образование и кариера;
- Подпомагане формирането на адекватна самооценка;
- Формиране на ключови преносими умения: за учене и организация на времето, ефективно междуличностно взаимодействие, проучване и оценка на възможности, вземане на решения.

2.4. Очаквани резултати:

- Разширени познания за различни професии, техните характеристики и изискванията за овладяването;
- Информираност за възможностите за по-нататъшно образование;
- Изградена представа за собствените силни страни, интереси и предпочитания;
- Умения за избор между различни алтернативи, съобразени със собствените предпочитания.

2.5. Форми и средства за осъществяване на връзка с пазара на труда

- Професионографски екскурзии;
- Гостуване на родители / кариерни консултанти в училище;
- Ученически проекти и проучвания, свързани с различни професии;
- Дни на отворени врати в профилирани и професионални гимназии;
- Информационни семинари за седмокласници и техните родители;
- Информационната система на Националния портал за кариерно ориентиране;
- Ученическо портфолио и др.

Заключително събитие в края на прогимназиален етап – Форум „Моето бъдеще“

- Гостуване на кариерни консултанти.

2.6. ТЕМИ ПО КЛАСОВЕ

Теми по кариерно ориентиране за V клас:

Препоръчителни теми:

· Откривам света на професиите

· Професиите – интересни, различни и важни

· Как се променят професиите?

· Професиите в моята общност

Допълнителни теми:

· Какво умея и какво обичам да правя?

· Моята мечта за бъдеща професия

Теми по кариерно ориентиране за VI клас:

Препоръчителни теми:

· Как избираме професия?

· Професиите и уменията, които ги обединяват

· Запознавам се със света на труда

· Моята бъдеща професия – мечта и реалност

Допълнителни теми:

· Мога, искам, необходимо е

· Как планирам времето и задачите си?

Теми по кариерно ориентиране за VII клас:

Препоръчителни теми:

· Какво стои зад успешния избор?

· Информацията – ключ към моя професионален избор

· Моите интереси, умения и бъдеща професия

· Откривам своите силни страни

Допълнителни теми:

· Какво ме привлича в различните професии?

· Уча се да вземам решения

· Избирам своята посока

· Моята следваща стъпка към бъдещето

3. ДЕЙНОСТИ В „УЧИЛИЩЕ ЗА РОДИТЕЛИ“

Мотивиране на родителите и подкрепа в избора на професия за детето – беседи, дискусии, обучения, посещения на дни на отворени врати в професионалните гимназии.

4. КАРИЕРНО КОНСУЛТИРАНЕ И ВЪНШНА ПОДКРЕПА

4.1 Национален портал за кариерно ориентиране на учениците

За подкрепа при вземане на решения и правилен избор относно бъдещата кариера са предоставени въпросници на ел. адрес: http://orientirane.mon.bg/, необходимо е да се направи регистрация и да се влезе в личен профил (вход за ученици).

4.2 Център за кариерно ориентиране – гр. Враца

Центърът предоставя зала за информиране и зала за индивидуално консултиране.

Информиране за:

- видовете подготовка в училищното образование;
- институциите в системата на средното и висшето образование;
- реда и условията за прием на ученици и студенти и др.;
- професиите и профилите, които се изучават в училищната система;
- динамиката и потребностите на пазара на труда.

4.2.1. Индивидуална и групова работа за:

- подобряване на мотивацията на учениците за учене и професионална реализация;
- провеждане на интерактивни упражнения по кариерно ориентиране;
- провеждане на дискусии с ученици и родители по теми, свързани с избора на образование, професия и работа;
- провеждане на тренинги с ученици от VII клас за формиране на умения за вземане на решения;

4.2.2. Работа по програми за кариерно ориентиране:

- с учениците от I-IV клас – създаване на първите и най-ранни проекти;
- с учениците от V-VII клас – подготовка за преход към по-висока степен на образование;

- с учениците от отделните целеви групи – застрашени от отпадане от училище, талантливи ученици, със специални образователни потребности, с девиантно поведение и др.;
- реинтегриране на отпадналите от училище;
- формиране на нови умения за социално включване и мобилност.

4.2.3. Консултиране относно:

- разкриване на интереси, нагласи и мотивация за избор на образование и професия;
- предотвратяване на типични грешки, свързани с избора на образование и професия от учениците;
- умения за планиране на учебното и личното време;
- свързване на индивидуалните особености с изискванията на желаното образование;
- подкрепа за вземане на решения, свързани с продължаване на образованието;
- формиране на умения за планиране на кариерното развитие;
- решаване на вътрешни и външни конфликти, свързани с възможностите за образователна, професионална и личностна реализация.

4.2.4. Посредничество между ученици, училище и бизнес по проблемите на кариерното ориентиране

- Организиране и разработване на училищни практики за кариерно ориентиране;
- индивидуално информиране и консултиране;
- групово информиране и консултиране.

Изготвил:Десислава Цветкова – класен ръководител на 7. клас